

## СТАНОВИЩЕ

от доц. арх. Димитър Любомиров Андрейчин,  
хоноруван преподавател в УАСГ – София и в НБУ – София,  
научно направление „Архитектура, строителство и геодезия”,

**за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР”**  
по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“  
на арх. Миряна Стоилова Йорданова Петрова, F57737 – докторант  
в ДП „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“,  
с тема на дисертационния труд  
**„ЖИЛИЩНАТА АРХИТЕКТУРА 17-18 век“**  
и с научен ръководител проф. д-р арх. Константин Николов Бояджиев.

Становището е изготвено на основание на Заповед № 3-РК-333 / 24.06.2015 г. от Ректора на НБУ доц. д-р Пламен Бочков и на решение от заседание на Научното жури. Становището е съобразено с Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

### **1. Значение на изследваните в дисертационния труд проблеми в научно и научно-приложно отношение:**

Преди да се спра на съдържанието на дисертационния труд и на преценките ми за него, искам да споделя, че заглавието му – във вида, в който фигурира в документите по процедурата – „Жилищната архитектура 17-18 век“, отразява само периода, но не дава и най-малка представа за мястото на изследването дори в най-широки географски граници, а точно тези граници са изключително важни за същността на авторското изследване. Доколкото можах да разбера, това е по-скоро техническа грешка по време на придвижването на документите, но за по-нататъшната съдба на труда и за публикуването му е много важно заглавието да отразява напълно съдържанието на труда.

Веднага трябва да заявя, че отпечатването на труда в неговия завършен вид не само е желателно, но и наложително – заради постоянно възникващите или тлеещи спорове около мястото на българската архитектура в контекста на балканската история, както в трудове на учени у нас, така и в съседни страни. Тези неустановени или оспорвани взаимни влияния придобиват още по-драматичен характер и поради факта, че изучаването на историята на българската архитектура в учебните заведения у нас открай време включва само развитието ѝ по нашите земи и все още липсва по-широкият поглед върху явленията и процесите, които са оказали влияние върху всички етноси, живели на Балканите и в Югоизточна Европа. Този по-широк поглед не само няма да размие българския принос, а напротив – ще го дефинира много по-ясно и по-категорично.

Вследствие на тази едностранчивост в образованието по история на българската архитектура и на моето поколение, аз самият изживях „културен шок“, когато за пръв път преди 33 години в САЩ видях постер със снимка на турска къща някъде в Мала Азия, а тя сякаш беше снимана в Дряново! Отне ми време да се съвзема и да съобразя, че тази къща може да не е била „открадната“ оттам, а да е била „занесена“ там – може би построена от тревненски майстор.

Прави силно впечатление фактът, че арх. Миряна Йорданова не заема някаква крайна позиция и не се опитва да примири противоположните мнения. Тя успява да сглоби картината през Османския период отпреди 3-4 века с факти, събрани от многобройни източници, често спорещи помежду си, и с убедителни свои аргументи, почерпени от дългия ѝ опит в тази област. По този начин докторантката поставя тезата си извън съмнение в нейната обективност!

А точно обективността в случая е била трудно постижима, защото е еднакво лесно и „убедително“ различните автори да причисляват и даже да присвояват определени образи към архитектурата на своята балканска страна, пренебрегвайки факта, че по онова време, когато на Балканите не е имало нито физически, нито резки етнически граници, майсторите-строители са кръстосвали безпрепятствено Османската империя, оставяйки печата на своите представи и умения в творбите си, изградени върху огромна територия.

Отделих повече място за тази специфика на дисертационния труд, защото в нея е концентрирано **голямото му значение за българската архитектурна историография и за нейното международно признание** на базата на обективност и конкретни безспорни доказателства.

## **2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд**

Целите и задачите са формулирани ясно и са добре аргументирани, за да въздействат убедително в желаната посока. Арх. Миряна Йорданова си е поставила няколко задачи, правилно отразени в структурата на труда и потвърдени в приносите му.

## **3. Методи на изследването**

Основните методи в работата по дисертацията, изброени от докторантката, са: историко-хронологичният метод, сравнителният анализ и индуктивният метод.

Това са “класическите” методи, използвани за историографските научни изследвания, но би трябвало да се подчертае, че в случая сравнителният анализ всъщност е *критичен анализ и синтез на литературни източници*. В описанието на методите би трябвало да се включат личните проучвания. (Тук бих добавил и опита от изследванията на терена, както и опита от участията в международни прояви, в това число и организационен).

## **4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:**

Оценявам и приемам приносите в труда така, както са разделени от докторантката в две групи:

1. *Приноси по отношение на архитектурата на сградите. Теоретични и исторически аспекти.*
2. *Практическо приложение на теоретическите и исторически проучвания за устойчивото развитие.*

Още в началото изразих мнението си за ползата от вписването им в българската архитектурна и историческа литература.

## **5. Публикации по темата на дисертационния труд:**

Списъкът от статии и участия в международни конференции с публикувани доклади на арх. Миряна Йорданова е дълъг и впечатляващ.

Може би тук трябва да добавя и че библиографията също е много обемна и с широкообхватна. При запознаването с труда личи, че и най-малките подробности в източниците не са убягнали от погледа и преценката на докторантката.

## **6. Цитирани от други автори и отзиви в научния печат:**

Не попаднах на данни за цитиране от други автори и отзиви в научния печат, което не означава, че те изобщо липсват, и това вероятно е пропуск на докторантката. Но даже досега да не е цитирана от други автори, това се компенсира по безспорен начин от многото ѝ публикувани доклади на английски език след конференции у нас и в чужбина, както и с участията ѝ във важни международни прояви, включително и като техен инициатор. При такава дейност цитиранията на нейните трудове са неизбежни и са въпрос само на време.

## **7. Мнения, препоръки и бележки:**

Мнението ми за дисертационния труд е изцяло положително и вече се мотивирах подробно.

Препоръките ми към дисертационния труд са по-скоро технически и се отнасят за неговото бъдещо отпечатване, но намирам за необходимо да ги споделя и тук:

Въпреки че темата неизбежно засяга както етническата карта на Османската империя от онова далечно минало, така и съвременните политически условия на Балканите, искам да подчертая, че никъде в труда не се преминават границите на строго научния подход и не се усеща някакъв патриотичен патос, който често прониква в историческите спорове заради изпълнените с различни претенции отношения между повечето балкански страни, включително и в научните им среди.

Но на едно място срещнах названието „БЮР Македония“ (Бивша Югославска Република Македония). Независимо че преди доста време беше официално наложено това съчетание, бих препоръчал при публикуването на труда навсякъде да се използва „Р. Македония“ и така – поне в научната сфера – ще се избегне абсурдът една нормална европейска държава да бъде наричана „бивша“. Убеден съм, че от това политическата коректност няма да пострада.

В бележките под линия може да има заглавия на трудове и източници на чужди езици, но не и непреведени на български език текстове (в случая на английски). По принцип, авторът носи отговорността за точността на превода и не трябва да я „прехвърля“ на читателя, който може и да не владее съответния чужд език.

Освен това, много от бележките под линия са прекалено дълги, което пък показва, че са важни и поради това в повечето случаи трябва да бъдат вкарани в основния текст, където ще имат необходимата по-голяма тежест.

## **8. Заключение**

Приемам изцяло представената на вниманието на Научното жури дисертация!

Арх. Миряна Йорданова притежава задълбочени теоретични знания не само в конкретната област, но и в много други области на познанието. Тя за пореден път потвърждава отдавна доказаните ѝ способности в самостоятелните научни изследвания и демонстрира широка обща култура.

Считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (Д.В. бр.38/21.05.2010, посл. изм. Д.В. бр. 68 от 02.08.2013г.) и на Правилника за приложението му.

**В заключение още веднаж потвърждавам положителната оценка на дисертационния труд, изразена от мен неколкократно в настоящото становище, и като член на научното жури давам своя глас, за да бъде присъдена на арх. Миряна Стоилова Йорданова Петрова образователната и научна степен ДОКТОР.**

София, 11 ноември 2015 г.

/ Доц. арх. Димитър Л. Андрейчин /